

Spis treści

PRZEDMOWA DO WYDANIA DRUGIEGO	9
ROZDZIAŁ I. PSYCHOLOGIA JĘZYKA A PSYCHOLINGWISTYKA I SOCJOLINGWISTYKA. UWAGI WSTĘPNE	11
ROZDZIAŁ 2. PODSTAWOWE POJĘCIA, HISTORIA I METODY PSYCHOLINGWISTYKI	16
2.1. Podstawowe pojęcia psycholingwistyki	16
2.2. Historia psycholingwistyki	17
2.3. Metody psycholingwistyki	20
ROZDZIAŁ 3. FUNKCJE JĘZYKA: REPREZENTATYWNA I KOMUNIKACYJNA ORAZ ICH ODNIESIENIE DO KOMPETENCJI JĘZYKOWEJ I KOMUNIKACYJNEJ	22
3.1. Różne użycia języka	22
3.2. Charakterystyka językowej funkcji reprezentatywnej	25
3.3. Charakterystyka językowej funkcji komunikacyjnej	30
3.4. Relacje między kompetencją językową a kompetencją komunikacyjną	32
3.5. Konkluzja	37
ROZDZIAŁ 4. POCHODZENIE JĘZYKA	38
4.1. Czym język ludzki różni się od „języków” zwierzęcych?	38
4.2. Protojęzyk a język naturalny	43
4.3. Filogeneza języka	47
4.3.1. Powstanie języka a dobór naturalny	50
4.3.2. Język a teoria umysłu	51
4.3.3. Dwustopniowość ewolucji języka	53
4.3.4. Po co powstał język?	55
ROZDZIAŁ 5. NEUROFIZJOLOGICZNE PODŁOŻE JĘZYKA	57
5.1. Uwagi wstępne	57
5.2. Metody badań neurofizjologicznych mózgu	58
5.3. Lokalizacja mózgowa funkcji językowych	59
5.4. Specjalizacja półkul mózgowych w funkcjach językowych	62

ROZDZIAŁ 6. WYTWARZANIE I PERCEPCJA DŹWIĘKÓW MOWY	67
6.1. Uwagi wstępne	67
6.2. Wytwarzanie dźwięków mowy	68
6.3. Percepcja dźwięków mowy	72
 ROZDZIAŁ 7. PRZYSWAJANIE JĘZYKA PRZEZ MAŁE DZIECKO	 80
7.1. Wprowadzenie	80
7.2. Metody badania rozwoju języka małego dziecka	80
7.3. Fazy rozwoju języka	84
7.4. Przystawianie poszczególnych składników wiedzy językowej	87
7.4.1. Rozwój składnika fonologicznego	87
7.4.2. Rozwój słownika umysłowego	88
7.4.3. Rozwój aspektu syntaktycznego wiedzy językowej	91
7.4.4. Rozwój aspektu pragmatycznego wiedzy językowej	93
7.5. Zaburzenia rozwoju językowego	94
7.6. Główne podejścia teoretyczne w badaniu rozwoju językowego u dziecka	95
7.6.1. Dowody na biologiczne uwarunkowania języka	95
7.6.2. Dowody na społeczne uwarunkowania języka	96
7.6.3. Inne problemy kontrowersyjne	97
 ROZDZIAŁ 8. CHARAKTERYSTYKA KOMPETENCJI JĘZYKOWEJ	 100
8.1. Ustalenia terminologiczne	100
8.2. Główne założenia leżące u podstaw kompetencji językowej	101
8.3. Rys historyczny generatywistycznych koncepcji kompetencji językowej	103
8.4. Istota UG w świetle różnych koncepcji generatywistycznych	108
8.5. Inne modele UG	111
8.6. Współczesne podejścia do kompetencji językowej	114
Dodatek. Kompetencja językowa ludzi niesłyszących	118
 ROZDZIAŁ 9. SŁOWNIK UMYSŁOWY	 119
9.1. Uwagi wstępne	119
9.2. Znaczenie słów	120
9.3. Metody badania słownika umysłowego	122
9.4. Organizacja słownika umysłowego	125
9.4.1. Aspekt semantyczny	129
9.4.2. Aspekt syntaktyczny	132
9.4.3. Aspekt fonologiczny i ortograficzny	134
9.5. Dostęp leksykalny	135
9.6. Słowotwórstwo i fleksja (reguły morfologiczne)	141
 ROZDZIAŁ 10. KOMPETENCJA KOMUNIKACYJNA	 143
10.1. Uwagi wstępne	143

10.2. Akty mowy	144
10.3. Znaczenie zdania a znaczenie wypowiedzi	147
10.4. Zasady efektywnej komunikacji	149
10.5. Rozmowa jako podstawowa forma realizacji kompetencji komunikacyjnej	152
10.6. Główne koncepcje teoretyczne w badaniach nad kompetencją komunikacyjną	153
10.6.1. Etnografia komunikowania się	153
10.6.2. Wspólny grunt: wspólne działanie, wspólne czynności	154
10.7. Społeczne aspekty używania języka	157
10.8. Siła tkwiąca w ludzkiej kompetencji komunikacyjnej	159
ROZDZIAŁ 11. Dyskurs	161
11.1. Czym jest dyskurs?	161
11.2. Dyscypliny zajmujące się dyskursem	163
11.3. Metody analizy dyskursu	164
11.3.1. Metody jakościowe	164
11.3.2. Metody ilościowe	165
11.4. Dyskurs konwersacyjny	166
11.5. Kulturowe uwarunkowania dyskursu konwersacyjnego	168
11.5.1. Konwencje konwersacyjne	168
11.5.2. Konwencje otwierania i zamykania dyskursu	169
11.6. Dyskurs tekstowy	170
11.7. Teoretyczne podejścia do analizy dyskursu	172
11.7.1. Pragmatyzm	172
11.7.2. Socjolingwistyczne analizy konwersacji	173
11.7.3. Psychologia dyskursywna	173
11.7.4. Krytyczna analiza dyskursu	173
11.7.5. Psychologia polityczna	174
11.8. Psycholingwistyczne analizy strategii językowych w sytuacjach społecznych	175
ROZDZIAŁ 12. Język a myślenie	178
12.1. Uwagi wstępne	178
12.2. Niezależność myślenia od języka	180
12.2.1. Argumenty za stanowiskiem kognitywnym, czyli łączącym myśl z językiem	181
12.2.2. Argumenty za stanowiskiem nie utożsamiającym języka z myśleniem	182
12.3. Relatywizm językowy	185
12.4. Badania nad związkiem języka z myśleniem	187
12.4.1. Badania międzyjęzykowe	187
12.4.2. Badania wewnątrzjęzykowe	191
12.5. Podobieństwa w funkcjonowaniu obu kompetencji: językowej i poznawczej	194

ROZDZIAŁ 13. DWUJĘZYCZNOŚĆ	196
13.1. Rodzaje dwujęzyczności	196
13.2. Dwujęzyczność u dzieci	198
13.2.1. Rodzaje dwujęzyczności u dzieci	198
13.2.2. Znaczenie okresu krytycznego dla przyswajania L2	198
13.2.3. Submersja versus immersja	199
13.2.4. Korzyści poznawcze z dwujęzyczności u dzieci	202
13.3. Dwujęzyczność u ludzi dorosłych	204
13.3.1. Rola zdolności językowych w nabywaniu L2	204
13.3.2. Rola motywacji w nabywaniu L2	206
13.3.3. Transfer między L1 i L2	206
13.3.4. Wiek a dwujęzyczność	210
13.4. Dwujęzyczny umysł	211
13.4.1. Interjęzyk, czyli język mieszany	211
13.4.2. Modele dwujęzycznego umysłu	213
13.4.3. Dane neuropsychologiczne w badaniach dwujęzyczności	214
13.4.3.1. Dane z neuroobrazowania mózgu	214
13.4.3.2. Dane z badań nad afazją	215
13.5. Społeczne problemy związane z dwujęzycznością	215
 ROZDZIAŁ 14. KOMUNIKACJA NIEWERBALNA	 218
14.1. Komunikacja niewerbalna czy komunikacja niejęzykowa?	218
14.2. Formy komunikacji niewerbalnej	219
14.3. Funkcje komunikacji niewerbalnej	221
14.4. Uniwersalne i kulturowo specyficzne cechy komunikacji niewerbalnej	222
14.5. Porównanie komunikacji niewerbalnej z werbalną	225
14.6. Psychologia kłamstwa	228
 SŁOWO KOŃCOWE	 233
 LITERATURA	 235
 INDEKS NAZWISK	 259